

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 27 stycznia 2004 r.

**w sprawie przypadków, sposobów i trybu użycia przez strażników gminnych (miejskich)
środków przymusu bezpośredniego**

Na podstawie art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 130, poz. 1190) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa przypadki, sposoby i tryb użycia przez strażnika gminnego (miejskiego), zwanego dalej „strażnikiem”, środków przymusu bezpośredniego oraz sposób przechowywania i rejestrowania tych środków.

§ 2. 1. Środki przymusu bezpośredniego mogą być stosowane po uprzednim wezwaniu do zachowania się zgodnego z prawem oraz po bezskutecznym uprzedzeniu o ich użyciu.

2. Strażnik może odstąpić od wzywania do zachowania zgodnego z prawem oraz od uprzedzenia o użyciu środków przymusu bezpośredniego, jeżeli zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia.

§ 3. Od dalszego stosowania środków przymusu bezpośredniego odstępuje się, gdy osoba, wobec której użyto tych środków, podporządkowała się wydanym poleceniom.

§ 4. Można stosować jednocześnie różne środki przymusu bezpośredniego, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

§ 5. Wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat, osób w podeszłym wieku oraz o widocznej niepełnosprawności można stosować tylko siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających.

§ 6. 1. Siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony można stosować w celu odparcia czynnej napaści lub zmuszenia do wykonania polecenia albo ujęcia osoby.

2. Używając siły fizycznej, nie zadaje się uderzeń, chyba że działa się w:

- 1) obronie koniecznej;
- 2) celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie ludzkie albo mienie.

§ 7. 1. Kajdanki można stosować wobec osób ujętych oraz podczas wykonywania zadań, o których mowa w art. 11 pkt 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, w celu:

- 1) udaremnienia ucieczki osoby ujętej lub nietrzeźwej;
- 2) zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi.

2. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu, a osobom zachowującym się agresywnie na ręce trzymane z tyłu.

3. Kajdanki zakłada się tak, aby nie tamowały obiegu krwi.

4. Nie stosuje się kajdanek wobec osób w wieku poniżej 17 lat, z wyjątkiem nieletnich w wieku powyżej 15 lat podejrzanych o popełnienie przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu.

§ 8. 1. Pałka obronna wielofunkcyjna może być stosowana w przypadku:

- 1) odpierania czynnej napaści na strażnika lub inną osobę;
- 2) pokonywania czynnego oporu;
- 3) przeciwdziałania niszczeniu lub kradzieży mienia;
- 4) konieczności obezwładnienia osoby w związku ze zmuszeniem jej do wykonania polecenia.

2. Nie zadaje się:

- 1) uderzeń i pchnięć pałką obronną wielofunkcyjną w głowę, szyję, brzuch i nieumięśnione oraz szczególnie wrażliwe części ciała, a także nie stosuje się na te części ciała blokady i nie zakłada się dźwigni;
- 2) uderzeń rękoczynem pałki obronnej wielofunkcyjnej;
- 3) uderzeń i pchnięć pałką obronną wielofunkcyjną wobec osób, w stosunku do których użyto kajdanek.

3. W przypadku gdy pałkę obronną wielofunkcyjną stosuje się w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie ludzkie, przepisu ust. 2 pkt 1 nie stosuje się.

4. Nie stosuje się pałki obronnej wielofunkcyjnej wobec osób stawiających bierny opór, chyba że zastosowanie siły fizycznej okazało się bezskuteczne.

§ 9. 1. Pies obronny może być wykorzystany w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;
- 2) pokonywania czynnego oporu;
- 3) w czasie ujęcia osoby oraz udaremnienia ucieczki osoby ujętej.

2. Psu obronnemu zakłada się kaganiec.

3. W przypadku gdy pies obronny jest wykorzystywany wobec osoby posiadającej broń palną lub inny niebezpieczny przedmiot w celu odparcia czynnej napaści, przepisu ust. 2 nie stosuje się.

§ 10. 1. Paralizatory elektryczne i ręczne miotacze gazu można stosować w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;
- 2) bezpośredniego pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia;
- 3) przeciwdziałania niszczeniu lub kradzieży mienia;
- 4) dokonywania ujęcia osoby;
- 5) udaremnienia ucieczki osoby ujętej.

2. Paralizatora elektrycznego używa się zgodnie z instrukcją obsługi opracowaną przez producenta, a w szczególności:

- 1) paralizatora elektrycznego używa się na umięśnione części ciała, z wyłączeniem klatki piersiowej w okolicy serca;
- 2) nie używa się paralizatora elektrycznego w okolicach stawów kostnych;
- 3) czas użycia paralizatora elektrycznego wynosi około 1 sekundy.

3. Ręcznego miotacza gazu używa się zgodnie z instrukcją obsługi opracowaną przez producenta, a w szczególności:

- 1) nie używa się ręcznego miotacza gazu w pomieszczeniach zamkniętych;
- 2) wylot dyszy ręcznego miotacza gazu powinien być skierowany poniżej twarzy osoby, w stosunku do której jest używany, oraz powinien znajdować się przynajmniej około 50 cm od tej osoby;
- 3) czas użycia ręcznego miotacza gazu wynosi około 1 sekundy.

§ 11. 1. Jeżeli wskutek użycia środka przymusu bezpośredniego nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia osoby, strażnik jest obowiązany natychmiast udzielić tej osobie pierwszej pomocy, a w razie potrzeby lub na jej prośbę — zapewnić pomoc lekarską.

2. W przypadku gdy nastąpiła śmierć lub podejrzenie śmierci osoby, wobec której użyto środka przymusu bezpośredniego, strażnik jest obowiązany niezwłocznie wezwać lekarza.

3. Pomoc lekarską zapewnia się zawsze kobiecie ciężarnej, wobec której użyto środka przymusu bezpośredniego.

4. Jeżeli w wyniku użycia środka przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć osoby lub szkoda w mieniu, strażnik jest obowiązany do:

- 1) powiadomienia o zdarzeniu komendanta straży lub osoby przez niego wyznaczonej oraz najbliższej jednostki Policji;
- 2) zabezpieczenia, w miarę możliwości, śladów na miejscu zdarzenia i niedopuszczenia na to miejsce, do czasu przybycia Policji, osób postronnych;
- 3) ustalenia, w miarę możliwości, tożsamości osób będących świadkami zdarzenia.

5. Jeżeli w wyniku użycia środka przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć osoby, komendant straży lub osoba przez niego upoważniona niezwłocznie zawiadamia o tym swojego przełożonego.

§ 12. 1. Fakt użycia środka przymusu bezpośredniego strażnik dokumentuje w notatniku służbowym bezpośrednio po zdarzeniu.

2. W przypadkach, o których mowa w § 11, strażnik sporządza notatkę służbową i przedstawia ją przełożonemu.

3. Notatka, o której mowa w ust. 2, zawiera w szczególności:

- 1) imię i nazwisko oraz numer identyfikacyjny strażnika;
- 2) czas i miejsce użycia środka przymusu bezpośredniego;

3) dane osoby, wobec której użyto środka przymusu bezpośredniego;

4) szczegółowe powody i rodzaj użytego środka przymusu bezpośredniego;

5) opis postępowania poprzedzającego użycie środka przymusu bezpośredniego;

6) sposób użycia środka przymusu bezpośredniego;

7) skutki użycia środka przymusu bezpośredniego;

8) inne ważne okoliczności zdarzenia;

9) dane ustalonych świadków zdarzenia;

10) podpis strażnika sporządzającego notatkę.

§ 13. 1. Pomieszczenia, w których przechowuje się paralizatory elektryczne i ręczne miotacze gazu, powinny:

- 1) znajdować się w siedzibie straży lub w obiekcie chronionym przez straż;
- 2) być wydzielone w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym.

2. Zewnętrzne otwory okienne w pomieszczeniach, o których mowa w ust. 1, powinny być okratowane i siatkowane w taki sposób, aby uniemożliwić dostęp do tych pomieszczeń z zewnątrz.

§ 14. Paralizatory elektryczne i ręczne miotacze gazu przechowuje się w atestowanych szafach lub kasetach metalowych na trwałe przymocowanych do podłoża.

§ 15. 1. Komendant straży lub upoważniony przez niego strażnik, zwany dalej „magazynierem”, prowadzi i przechowuje:

- 1) książkę ewidencji paralizatorów elektrycznych i ręcznych miotaczy gazu;
- 2) książkę wydawania i przyjęcia paralizatorów elektrycznych i ręcznych miotaczy gazu.

2. Książka ewidencji paralizatorów elektrycznych i ręcznych miotaczy gazu zawiera:

- 1) nazwę środka przymusu bezpośredniego;
- 2) serię i numer środka przymusu bezpośredniego;
- 3) rok produkcji środka przymusu bezpośredniego;
- 4) serię i numer świadectwa broni na paralizatory elektryczne;
- 5) datę wpisu do ewidencji i podpis osoby dokonującej wpisu;
- 6) uwagi.

3. Książka wydawania i przyjęcia paralizatorów elektrycznych i ręcznych miotaczy gazu zawiera:

- 1) potwierdzenie wydania środka przymusu bezpośredniego:
 - a) datę i godzinę wydania środka przymusu bezpośredniego,
 - b) nazwę środka przymusu bezpośredniego,
 - c) serię i numer środka przymusu bezpośredniego,
 - d) wyposażenie dodatkowe,
 - e) podpis i numer służbowy wydającego środek przymusu bezpośredniego,
 - f) podpis i numer służbowy pobierającego środek przymusu bezpośredniego;
 - 2) potwierdzenie przyjęcia środka przymusu bezpośredniego:
 - a) datę i godzinę przyjęcia środka przymusu bezpośredniego,
 - b) nazwę środka przymusu bezpośredniego,
 - c) serię i numer środka przymusu bezpośredniego,
 - d) wyposażenie dodatkowe,
 - e) podpis i numer służbowy zdającego środek przymusu bezpośredniego,
 - f) podpis i numer służbowy przyjmującego środek przymusu bezpośredniego;
- 3) uwagi.
4. W przypadku wyznaczenia magazyniera bezpośredni nadzór nad prowadzeniem ewidencji, o których mowa w ust. 1, oraz przechowywaniem paralizatorów elektrycznych i ręcznych miotaczy gazu sprawuje komendant straży.
- § 16. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*